

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Кафедра філософсько-психологічної антропології

Затверджено на спільному засіданні кафедри освітології та інноваційної педагогіки та кафедри філософсько-психологічної антропології, протокол №16 від «16» березня 2021 року.

В.о. завідувача кафедри
освітології та інноваційної

педагогіки

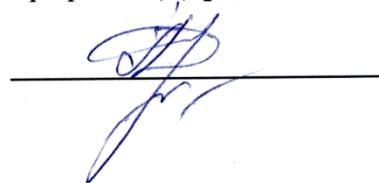
д.п.н. А.В. Боярська-Хоменко

Завідувач кафедри

філософсько-психологіч
ної
антропології

проф. І. І. Дорожко

ПРОГРАМА

кваліфікаційного іспиту з педагогіки, психології за професійним
спрямуванням

Галузь знань: 01 Освіта /Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта Мова і література (англійська / німецька / французька)

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Харків – 2021

Пояснювальна записка

Кваліфікаційний іспит – комплексна перевірка теоретичної і практичної фахової підготовки слухачів-випускників, вид підсумкового контролю, метою якого є встановлення відповідності рівня знань, умінь, навичок і компетенцій слухача, набутих у результаті навчання, стандартам вищої освіти. Організація та проведення кваліфікаційного іспиту здійснюється згідно «Положення про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» і «магістр» ХНПУ імені Г.С. Сковороди від 28.10.2016 р. http://smc.hnpu.edu.ua/files/Polozhennya/15_Polozhennya_pro_organizatsiyu_atestatsii.pdf

Кваліфікаційний іспит з педагогіки, психології за професійним спрямуванням є продовженням освітнього процесу, складовою частиною завершального етапу підготовки здобувачів вищої освіти.

Проведення кваліфікаційного іспиту з педагогіки, психології за професійним спрямуванням для присвоєння кваліфікації здобувача здійснює кваліфікаційна комісія.

Учасниками кваліфікаційного іспиту з педагогіки, психології за професійним спрямуванням є: здобувач вищої освіти, кваліфікаційна комісія, яка складається з голови, членів комісії та технічного секретаря. Присутніми на кваліфікаційному іспиті також можуть бути ректор, проректор, декан факультету, представники навчального відділу та випускової кафедри.

Мета кваліфікаційного іспиту – визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти системи знань (основних термінів, понять, теорій, концепцій, освітніх технологій) із педагогіки та психології, уміння самостійно аналізувати складні психолого-педагогічні явища та процеси, активно використовувати набуті знання у своїй майбутній професійній і суспільній діяльності.

Функції кваліфікаційного іспиту:

- Контролююча функція, яка передбачає контроль і оцінювання знань, отриманих здобувачем протягом навчання, зокрема перевірку методологічних принципів, проблем і положень педагогіки та психології, а також умінь їх реалізовувати в практичній діяльності.

- Навчальна функція полягає у сприянні поглибленню, розширенню, удосконаленню та систематизації знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти з педагогіки та психології.

- Стимулююча функція – схвалення досягнутих студентами успіхів та формування позитивної мотивації до подальшого самоудосконалення, розвитку почуття відповідальності за результати навчання.

- Виховна функція спрямована на формування дисциплінованості, організованості, вмінь самодисципліни, позитивного ставлення до навчання, формування потреби в безперервній освіті.

КІППП дозволяє найбільше вичерпно з'ясувати позитивний досвід і недоліки в організації, змісті й методиці викладання педагогіки, психології, а також самостійної роботи слухачів.

Форма проведення – усна, за білетами, в умовах дистанційної освіти он-лайн.

Екзаменаційний білет з кваліфікаційного іспиту з педагогіки, психології за професійним спрямуванням містить три питання: перше і друге питання – з педагогіки (теоретичні засади виховання й навчання), друге – з педагогічного менеджменту (теорія управління вишем), третє – з психології (психологія вищої школи, вікова та педагогічна психологія, соціальна психологія).

На кожному екзаменаційному білеті проставляється дати затвердження та номери протоколів засідань кафедр, білет скріплюється підписом завідувачами кафедр.

I. Критерії оцінювання

При відповіді здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти оцінюються повнота і детальність відповіді на кожне питання, вільне володіння теоретичним матеріалом; уміння виділяти та пояснювати основні поняття теми, яка зазначена у питанні до іспиту; наводити аргументи, докази, приклади, використовуючи при цьому свої знання й життєвий досвід і матеріали додаткової літератури.

Оцінювання результатів складання КІПП здійснюється в порядку, передбаченому системою контролю знань (за 100-бальною шкалою, прийнятою в ХНПУ імені Г. С. Сковороди:

- 90 – 100 балів – повна, змістовна відповідь із незначними помилками;
- 74 – 89 балів – змістовна відповідь із незначними помилками;
- 60 – 73 бали – чітка відповідь, але зі значними недоліками;
- менше 60 балів – незадовільна відповідь, студент не засвоїв навчальний матеріал у межах програм із навчальної дисципліни.

Оцінку кваліфікаційного іспиту виставляє кожен член комісії.

Рішення кваліфікаційної комісії про оцінку знань, виявлених під час складання іспиту приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь в її засіданні. За однакової кількості голосів вирішальним є голос голови кваліфікаційної комісії.

Повторне складання (перескладання) кваліфікаційного іспиту з педагогіки, психології за професійним спрямуванням з метою підвищення оцінки не дозволяється.

У тих випадках, коли складання кваліфікаційних іспитів не відповідає вимогам рівня атестації, кваліфікаційна комісія приймає рішення про те, що здобувач є не атестованим, про що робиться запис у протоколі засідання комісії.

Здобувач, який отримав незадовільну оцінку під час складання КІПП, відраховується з університету. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

У разі одержання незадовільної оцінки на кваліфікаційному іспиті з педагогіки, психології за професійним спрямуванням здобувач позбавляється права продовжувати складання решти іспитів (іспит зі спеціальності, захист наукового дослідження).

У випадку відсутності здобувача на іспиті, у протокол атестаційної комісії вноситься запис «не з'явився».

Слухачам, які не склали державний кваліфікаційний іспит з педагогіки, психології за професійним спрямуванням з поважної причини, про що є документальне підтвердження, ректором університету може бути продовжений термін навчання до наступного засідання кваліфікаційної комісії зі складанням КІПП, але не більше, ніж на один календарний рік.

II. Питання кваліфікаційного іспиту з педагогіки, психології за професійним спрямуванням

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДО ПЕРЕВІРКИ МОДУЛЯ «ПЕДАГОГІКА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

1. Визначити особливості реформування загальної середньої освіти в Україні у контексті впровадження Концепції НУШ.
2. Запропонувати схему укладання професійного портфоліо
3. Сутність і значення педагогічного менеджменту.
4. Розкрити мету, підходи, освітню модель, задекларовану в Концепції НУШ.
5. Схарактеризувати професійні ролі учителя базової школи.
6. Представити схему аналізу особливостей розвитку пізнавальних процесів учнів базової і профільної школи (вікова категорія за вибором здобувача).
7. Принципи управління освітою.
8. Конкретизувати особливості програми підвищення кваліфікації вчителів НУШ.

9. Розробити рекомендації для батьків «Як допомогти дитині з особливими потребами вчитись».
10. Форми і методи управління освітою.
11. Запропонувати варіант організації освітнього середовища для дітей з особливими потребами (формат, осередок – за вибором здобувача).
12. Нормативно-правове забезпечення основних напрямів розвитку системи освіти в Україні.
13. Схарактеризувати ключові компетентності учнів НУШ.
14. Розкрити основні положення оновлення змісту базової середньої освіти у Державному стандарті базової середньої освіти.
15. Етапи розробки й прийняття управлінських рішень у системі освіти.
16. Конкретизувати особливості сертифікації вчителів НУШ.
17. Структура управління закладом вищої освіти.
18. Схарактеризувати наскрізні вміння учнів НУШ.
19. Органи громадського самоврядування закладу вищої освіти.
20. Презентувати есе на тему контраверсійного характеру: «Формування цінності свідомого батьківства як базис реалізації педагогіки партнерства».
21. Окреслити вимоги до результатів навчання здобувачів загальної освіти.
22. Сутність стратегічного менеджменту.
23. Окреслити вимоги до результатів навчання здобувачів загальної освіти.
24. Скласти і презентувати програму власного професійного саморозвитку на найближчі два роки.
25. Управління якістю освіти як сфера педагогічного менеджменту.
26. Скласти і презентувати програму кар'єрного зростання.
27. Розкрити логіку планування роботи НУШ. Базовий навчальний план, типовий навчальний план, модельні навчальні програми.
28. Сучасні вимоги до менеджера освіти.
29. Формування міжпредметних компетентностей в НУШ.
30. Укласти три найконструктивніші позиції резюме як фахівця вчителя-коуча
31. Основні стилі керівництва в освіті.
32. Організація інтегрованого навчання в НУШ.
33. Компоненти управлінської культури менеджера освіти.
34. Положення педагогіки партнерства в педагогічній практиці.
35. Критерії оцінювання ефективності діяльності керівника.
36. Створення навчальних осередків, підбір навчальних матеріалів та їх організація з огляду на галузь знань.
37. Поняття про лідерство та управління (керівництво) в освіті. Види лідерства.
38. Запропонувати схему укладання професійного портфоліо
39. Формування мотивації до навчання: новації в прийомах, засобах.
40. Формування мотивації до навчання засобами гейміфікації.
41. Сутність конфлікту та його різновиди.

42. Презентувати своє бачення Карти навчальних досягнень учнів (вікова категорія, галузь знань – за вибором здобувача).
43. Діджиталізація в освітньому процесі НУШ.
44. Педагогічний колектив закладу освіти, його структура та особливості життєдіяльності.
45. Прийоми попередження ризиків в освітньому середовищі НУШ.
46. Діяльність менеджера з попередження та вирішення конфліктів в закладах освіти.
47. Техніки конструктивного вирішення конфліктів. Шляхи попередження, уникнення конфліктів в навчальному середовищі НУШ.
48. Форми та методи формування позитивної мотивації до праці в закладах освіти.
49. Назвіть особливості налагодження співпраці учителя дитини з особливими потребами, асистента вчителя, фахівців з корекційної роботи.
50. Історія становлення педагогічного менеджменту.
51. Дистанційне навчання: потенціал ресурсів, прийомів і засобів.
52. Складники авторитету керівника.
53. Напрями реалізації інклюзивної освіти.
54. Види та форми контролю в діяльності менеджера освіти.
55. Розкрити особливості уроків, опосередкованих ІКТ (відеоуроки, онлайн уроки, вебінари).
56. Питання управління персоналом закладу освіти.
57. Формувальне оцінювання на уроці.
58. Основні ідеї та концепції сучасного менеджменту.
59. Соціальне розмаїття освітнього середовища: сутність, принципові положення.
60. Сутність і завдання самоменеджменту.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДО ПЕРЕВІРКИ МОДУЛЯ «ПСИХОЛОГІЯ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

1. Предмет, завдання вікової та педагогічної психології, її значення для теорії та практики навчання і виховання
2. Методи дослідження вікової та педагогічної психології.
3. Загальна психологічна характеристика підліткового віку.
4. Особливості розвитку пізнавальних процесів і формування особистості підлітків.
5. Спілкування підлітків з однолітками та дорослими.
6. Загальна характеристика старшого шкільного віку.
7. Психологічні особливості вибору професії в юнаків.
8. Розвиток пізнавальних процесів і особистості юнаків.
9. Спілкування старшокласників з однолітками та дорослими.
10. Шкільний клас як мала соціальна група.

11. Соціально-психологічна динаміка шкільного класу як особливої суспільної групи.
12. Шляхи формування шкільного колективу.
13. Соціально-психологічний клімат у класі та його вплив на працездатність учнів.
14. Поняття про навчання. Проблема взаємозв'язку навчання та розвитку.
15. Структура навчальної діяльності. Навчальна мотивація.
16. Врахування індивідуальних особливостей учнів під час навчання та виховання.
17. Причини неуспішності школярів, шляхи їх подолання.
18. Психологічні основи навчання дітей на різних вікових етапах.
19. Сутність, завдання психології виховання.
20. Психологічні вимоги до форм і методів виховання на різних вікових етапах.
21. Психологічні аспекти самовиховання особистості.
22. Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Діалогічне спілкування, його характеристика.
23. Стилi педагогічного спілкування.
24. Протиріччя та бар'єри спілкування, причини їх виникнення та засоби регулювання.
25. Особливості педагогічного конфлікту.
26. Психологічні передумови та засоби вирішення педагогічного конфлікту.
27. Психологія педагогічної діяльності і особистості вчителя.
28. Індивідуальний стиль діяльності педагога.
29. Педагогічні здібності вчителя. Педагогічний такт.
30. Психологічні передумови ефективності діяльності вчителя.

Література

Модуль 1. Педагогіка вищої школи

Основна

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посібник. Київ : Центр навчальної л-ри, 2003. 320 с.
2. Зайченко І., Каленський А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи. Київ : Ліра-К, 2018. 484 с.
3. Литвинов А. С. Педагогічний провайдинг в освіті : навч. посіб. / за заг. наук. ред. В. В. Борисова. Суми : Університетська книга, 2018. 265 с.

4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 500 с.
5. Педагогіка. Модуль «Педагогіка вищої школи» : методичні рекомендації до семінарських занять і перевірки самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Укладачі : професори Рибалко Л. С., Трубавіна І. М., Калашнікова Л. М., доц. Цапко А. М. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2019. 24 с.

Додаткова

1. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
2. Робочий зошит до курсу «Педагогіка. Модуль «Педагогіка вищої школи»». Укладачі : проф. Калашнікова Л. М., проф. Рибалко Л. С. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019. 205 с.
3. Тверезовська Н., Сидоренко В. Методологія педагогічного дослідження. Київ : Центр навчальної книги, 2017. 440 с.
4. Теслюк В. М. Індивідуальний стиль педагогічного спілкування викладача: теоретико-методичний аспект : монографія. Київ : Вид-во Ліра К, 2016. 212 с.
5. Тімоті Вокер. Як навчають у Фінляндії. Київ : КМ-Букс, 2018. 232 с.
6. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Кондор, 2011. 628 с.
7. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навч. посіб. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2016. 260 с.

8. Zhernovnykova O., Kalashnikova L. M., Zolotukhina S. T., Grineva V. M., Prokopenko A. I., Shcheblykina T.A. Higher School Pedagogy in Tables and Schemes. Kharkiv : Mitra, 2019. 258 p.

9. Збірник тестових завдань для діагностування та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освітнього ступеня «магістр» з навчальної дисципліни «Педагогіка» / Л.Д. Зеленська, Т.М. Собченко. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. 149 с

Модуль 2. Педагогічний менеджмент

Основна

1. Андросюк В.М. Педагогічний менеджмент і психодидактика [навч. посіб.] / В. М. Андросюк. — Тернопіль, 2007. — 210 с.
2. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації : [навч.-метод. посіб.] / О. І. Мармаза. — Харків : Щедра садиба, 2017. — 126 с.
3. Мармаза О. І. Основи теорії менеджменту / О. І. Мармаза. — Харків: Планета-Прінт, 2015. —139 с.
4. Мартиненко М. М. Основи менеджменту / М. М. Мартиненко. — Київ : Каравела, 2005. — 496 с.
5. Робочий зошит до курсу «Педагогіка. Модуль «Педагогічний менеджмент»». Укладачі : проф. Калашнікова Л. М., проф. Рибалко Л. С. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019. 37 с.
6. Хміль Ф. І. Основи менеджменту: Підручник / Ф. І. Хміль. — Київ : Академвидав, 2007. — 576 с. (Альма-матер).

Додаткова

7. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: монографія / Л. І. Даниленко. —Київ : Логос, 2002. — 140 с.

8. Дідковська Л. Г. Історія вчень менеджменту: навч посібник / Л. Г. Дідковська, П. Л. Гордієнко. — Київ : Алерта, 2008. — 477 с.
9. Жигалов В. Т. Основи менеджменту і управлінської діяльності: Підручник / В. Т. Жигалов, Л. М. Шимановська. — Київ : Вища школа, 1994. — 223 с.
10. Зигерт В. Руководить без конфликтов: Сокр.пер. с нем / В. Зигерт, Л. Ланг. — Москва : Экономика, 1990. — 335 с.
11. Крижко В. В. Менеджмент в освіті: Навчально-методичний посібник. / В. В. Крижко, Є. М. Павлютенков. — Київ : ДАККО, 1998. — 192 с.
12. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту / О. Є. Кузьмін., О. Г. Мельник. — Київ : Академвидав, 2003. — 416 с.
13. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника / О. І. Мармаза. — Харків : Основа, 2007. — 448 с.
14. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління / О. І. Мармаза. — Харків : Основа, 2005. — 176 с.
15. Наука управління: з історії менеджменту. Хрестоматія: навчальний посібник / Упорядник І. О. Слепов. — Київ : Либідь, 1993. — 304 с.
16. Освітній менеджмент: навчальний посібник / [за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки]. — Київ : Шкільний світ, 2003. — 400 с.
17. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом / Є. М. Хриков. — Київ : Знання, 2006. — 365 с.

Модуль 3. Психологія за професійним спрямуванням

Основа

1. Закон України «Про освіту» № 2145 - VIII від 05.09.2017
2. Психологія: навч. посіб. для підготовки до іспиту / І. І. Дорожко, С. О. Микитюк; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди – Харків: ХНПУ. 2020. – 224 с.

3. Подоляк Л.Г. Юрченко В. І. Психологія вищої школи: навч. посіб. для магістрантів і аспірантів. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
4. Подоляк Л. Г. Юрченко В. І. Психологія вищої школи: практикум. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.
5. Синявський В.В. Професіограми і психограми професій педагогічного спрямування: метод. посіб. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 83 с.
6. Туркот Т. І., Коновал О. А. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – Стереотип. вид. – Херсон: Олді-плюс, 2017. – 466 с.

Додаткова

1. Кузнєцов М.А. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: [монографія]. - Харків : ХНПУ, 2015. – 338 с.
2. Левченко Я.Е. Формування професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти): монографія. - Харків : ХНПУ, 2012. – 416 с.
3. Методичні рекомендації до семінарських занять і завдання для самостійної роботи студентів з блоку «Психологія розвитку особистості» (дисципліни за вибором) / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; [уклад. : І. І. Дорожко, О. Є. Малихіна, С. Є. Сосніхіна, Л. В. Туріщева, Ю. Ю. Ходикіна] – Харків : ХНПУ, 2018. – 40 с.
4. Психологія профорієнтації у системі педагогічної освіти: монографія. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 247 с.
5. Психологія групової ідентичності: закономірності становлення: монографія. - Київ : Міленіум, 2014. – 252 с.
6. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посібник. - Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014. – 220 с.
7. Становлення ідентичності фахівця: монографія. - Київ : Кіровоград:

Імекс-ЛТД, 2014. – 260 с.